

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»**

**Кафедра прикладної економіки, підприємництва та публічного
управління**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

завідувач кафедри

Вагонова О.Г. _____

«02» 07 2019 року

**Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни
«Стратегія та розвиток бізнесу»**

Галузь знань	07	Управління та адміністрування
Спеціальність	076	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Освітній рівень		бакалавр
Освітньо-професійна програма...		Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Форма навчання		очна
Термін викладання	14	чверть
Загальний обсяг	0,5	кредити ECTS (15 годин)
Форма підсумкового контролю ..		диф. залік

Викладачі: Шаповал В.А., Літвінов Ю.І.

Дніпро
НТУ «ДП»
2019

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни «Стратегія та розвиток бізнесу» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»/ Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. ПЕП та ПУ. – Д.: НТУ «ДП»., 2019. – 10 с.

Розробник – Шаповал В.А., Літвінов Ю.І.

Погоджено рішенням методичної комісії спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (протокол № 4 від 02.07.2019).

1. Мета і послідовність виконання курсової роботи

Курсова робота з предмету "Стратегія та розвиток бізнесу" виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань щодо стратегічного аналізу та планування підприємницької діяльності. Студент має показати вміння ідентифікувати зовнішні та внутрішні процеси стратегічного характеру, володіння термінологією, методами стратегічного аналізу та планування.

Курсова робота вимагає від студента наступних навичок: здатність самостійно осмислити обрану проблему, критично її дослідити; вміння збирати, аналізувати і систематизувати наукову та іншу інформацію з теми курсової роботи; здатність застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань.

З метою раціональної організації праці студента з підготовки курсової роботи рекомендується дотримуватися наступної послідовності її виконання:

- вибір теми курсової роботи, визначення її мети і завдань;
- пошук необхідної інформації і літератури з теми, її вивчення та аналіз;
- складання плану курсової роботи;
- отримання консультації у викладача щодо обраної проблеми та плану курсової роботи;
- написання основної частини курсової роботи, оформлення вступу та формулювання висновків;
- технічне оформлення курсової роботи та її подання на кафедру для перевірки.

2. Вибір теми та визначення мети і завдань курсової роботи

Курсова робота виконується на прикладі діяльності існуючого підприємства. Переважно це крупні українські акціонерні товариства про які можна зібрати інформацію у відкритих джерелах. Також роботу можна виконати на прикладі історії розвитку відомих міжнародних компаній. Назва курсової роботи є однаковою для всіх студентів: «Обґрунтування напрямків стратегічного розвитку бізнесу підприємства X». Підприємство X, яке буде об'єктом дослідження в курсовій роботі, студент обирає самостійно.

3. Пошук необхідної інформації і літератури та її вивчення

Відповідальним етапом виконання курсової роботи є пошук інформації та літератури з обраної теми. Вивчення літератури рекомендується починати з праць, де проблема відображається в цілому, а потім перейти до більш вузьких спеціальних досліджень. Крім інформації,

що безпосередньо стосується обраної теми доцільним вважається вивчення основної літератури зі споріднених спеціальностей. Так, при написанні курсової роботи з стратегічного управління треба звернутися до видань з менеджменту, міжнародного маркетингу, міжнародної економіки та ін.

З метою повного виявлення літературних джерел з теми курсової роботи необхідно використовувати різні джерела пошуку: тематичні та алфавітні каталоги бібліотеки університету, обласної наукової та міської бібліотек; списки літератури і посилання в підручниках, статтях, монографіях та словниках.

Для наведення прикладів про діяльність вітчизняних підприємств слід використовувати періодичні видання рекламного та аналітичного характеру (наприклад, «Економічний часопис-XXI», «Вісник Національного банку України», «Діловий вісник», «Контракти», «Український тиждень», «Маркетинг в Україні», «Бізнес-інформ», «Landlord (Землевласник)», «Фокус», «Власть денег», «Україна Бізнес Ревю», «Гроші»), які дозволять визначити основні напрямки діяльності підприємств, номенклатуру продукції та послуг, механізми налагодження постійних зв'язків з партнерами тощо.

Поряд із друкованими виданнями для інформаційного пошуку слід використовувати автоматизовані інформаційно-пошукові системи, бази і банки даних, Internet. В мережі Internet треба приділяти увагу офіційним сторінкам окремих підприємств, періодичних видань, аналітичних агенцій, державних установ тощо (наприклад, www.smida.gov.ua, www.ukrstat.gov.ua, <https://delo.ua/>, <http://www.management.com.ua/>, <https://ukrbiz.info/ua/>, <https://business.ua/>, <http://brandstory.com.ua/>). Слід зауважити, що найбільш поширеною помилкою при пошуку інформації в глобальній мережі є звертання до банків студентських робіт, якість виконання яких студент не може оцінити і витрачає зайвий час на аналіз зайвої, інколи невірної, інформації.

При вивченні літератури використовується не вся інформація, що в ній міститься, а лише та, що має безпосереднє відношення до теми курсової роботи. Важливо пам'ятати, що в залежності від позицій авторів деякі публікації з проблем сучасного стратегічного менеджменту, поряд з об'єктивними науковими даними можуть містити необґрунтовані тлумачення, помилкові положення, неточності. Особливо це зауваження стосується інформації, що міститься в мережі Internet. Тому при відборі літератури і інформації з обраної теми, необхідно критично і зважено оцінювати зміст публікацій.

4. Складання плану курсової роботи

Правильна та логічна структура курсової роботи є запорукою успіху розкриття теми. Структура курсової роботи обов'язково повинна містити такі елементи: вступ, основну частину, висновки.

Як правило, основна частина складається із 2-3 розділів, кожен з яких може бути розбитий на 2-4 підрозділи (параграфи). Кожний розділ висвітлює самостійне питання, а підрозділ - окрему частину цього питання. Назви розділів та їх частин повинні відображати дійсно суть питань, без розкриття яких неможливо достатньо повно викласти тему курсової роботи. Формулювання заголовків розділів та підрозділів курсової роботи повинно бути стислим, чітким, слід уникати складних речень.

Для написання роботи бажано структурувати матеріал, що аналізується, за окремими складовими стратегічного управління. Наприклад, зміст курсової роботи може представлений наступним чином:

Варіант 1

ВСТУП. Загальні відомості про підприємство та галузь (*коротко, для загального розуміння виду економічної діяльності та потреб суспільства, що задовольняються підприємством*). Обсяг – не більше 1 сторінки.

1. Аналіз зовнішнього середовища підприємства: нормативно-правова база; споживачі; конкуренти; науково-технічний прогрес; економічні партнери; соціокультурні цінності суспільства; міжнародне оточення; макроекономічні чинники.
2. Аналіз внутрішнього середовища підприємства:
 - аналіз цілей, їх структури та видів, взаємозалежності (система цілей; критерії оцінки цілей);
 - аналіз організаційної структури (за умов наявності матеріалу);
 - технологічні особливості;
 - управління персоналом;
 - *стислий* аналіз результатів господарської діяльності.
3. Обґрунтування стратегічних напрямків діяльності підприємства:
 - визначення стратегічних альтернатив із застосуванням SWOT-аналізу підприємства, матричних моделей;
 - ґрунтовний аналіз стратегічних альтернатив: оновлення системи цілей та стратегій (конкурентна, портфельна); потенційний синергетичний ефект; передумови та наслідки диверсифікації/інтернаціоналізація бізнесу; очікувані вигоди злиття, поглинання;
 - обґрунтування можливостей щодо впровадження стратегічних альтернатив: відповідність структури управління новим стратегіям, цілям; фінансова спроможність; наявність персоналу, технологій та інших ресурсів.

ВИСНОВКИ (результати та обґрунтовані пропозиції, що підтверджуються зробленими дослідженнями)

Іншим варіант структурування курсової роботи ґрунтується на історичному підході, наприклад.

Варіант 2.

ВСТУП. Стисла характеристика бізнесу із зазначенням актуальних потреб суспільства та ринкових пропозицій (наприклад, потреби людства в електроенергії)

1. Основні відомості про відоме підприємство з тривалим періодом існування (наприклад, General Electric Company; The Coca-Cola Company; Microsoft Corporation, General Motors Company; Toyota Motor Corporation; McDonald's Corporation; Державне підприємство «Виробниче об'єднання Південний машинобудівний завод ім. А.М. Макарова»; Корпорація «АТБ»; ПАТ «Світоч»; Холдингова компанія «Метінвест»; Холдингова компанія «ДТЕК»; Агрохолдинг «Kernel Group»; ПАТ «Київстар»; Корпорація «Інтерпайп»; Холдинг «Нібулон»; ПАТ «Мотор Січ», ПАТ «Приватбанк»).

2. Визначення головних етапів розвитку компанії (стратегічні періоди) із урахуванням стану зовнішнього середовища (зміни технологічних укладів та промислові революції, міжнародні конфлікти, інтеграційні процеси, міграція, екологія, економічні кризи тощо).

3. Аналіз кожного стратегічного періоду: стратегічні цілі, продукту компанії, конкурентні переваги, конкурентна стратегія, портфельна стратегія, інтернаціоналізація, диверсифікація, синергетичний ефект, стратегічне партнерство. Мета розділу – надати характеристику стратегічним рішенням компанії в певні періоди її функціонування (визначити причини стратегічних змін, навести самі стратегічні рішення, пояснити отримані результати).

4. Обґрунтування авторських пропозицій щодо стратегічного розвитку компанії в майбутньому (за допомогою методів стратегічного аналізу та планування).

ВИСНОВКИ.

5. Написання основної частини курсової роботи, оформлення вступу та формулювання висновків

Загальними вимогами до тексту курсової роботи є: чіткість та логічна послідовність викладення матеріалу; переконливість аргументації; стислість та точність формулювань, що виключають можливість неоднозначного тлумачення; конкретність у викладенні результатів роботи. Тема має бути розкрита без пропуску логічних ланок, тому, починаючи працювати над розділом, треба відмітити його головну ідею, а також тези

кожного підрозділу. Тези необхідно підтверджувати фактами, думками різних авторів, аналізом конкретного практичного досвіду. Треба уникати безсистемного викладення фактів без достатнього їх осмислення та узагальнення.

Всі частини курсової роботи необхідно органічно пов'язати між собою. Структура, та зміст розділів визначаються метою і завданнями, конкретними потребами розробки тих чи інших питань обраної теми. За обсягом розділи рекомендується робити приблизно рівними. Після кожного розділу повинні бути сформульовані чіткі висновки.

Курсова робота за стилем написання має бути науково-дослідницькою, студент повинен широко застосовувати термінологію, що притаманна міжнародному менеджменту та іншим економічним наукам.

Вступ доцільно писати після того, як написана основна частина курсової роботи. У вступі розкриваються ступінь актуальності обраної проблеми в сучасному економічному житті, стан економічних досліджень у цій галузі, визначаються основні завдання, які ставить перед собою автор курсової роботи.

У висновках дається короткий огляд тих заключних положень, до яких дійшов автор, досліджуючи тему курсової роботи. Висновки повинні мати бути обґрунтовані (підтвержені дослідженнями або посиланнями) відповідати поставленим завданням і не повторювати висновки, що були зроблені в окремих розділах роботи.

В роботі забороняється: викладати в повному обсязі матеріали статей та інших джерел, формуючи з них окремі структурні підрозділи; приводити цифровий матеріал без зазначення джерела його отримання (посилання); використовувати необґрунтовану рейтингову (бальну) оцінку ситуацій для заповнення таблиць.

6. Технічне оформлення курсової роботи та її подання для перевірки

Курсова робота оформляється на стандартних аркушах (типу А4), текст пишеться акуратно вручну або за допомогою технічних засобів. Загальний обсяг тексту повинен бути в межах 20-25 сторінок.

Перша сторінка роботи оформляється як титульна.

На другій сторінці подається план (зміст) роботи із зазначенням номера сторінки - початку кожного структурного елемента роботи.

Усі сторінки тексту повинні бути пронумеровані, починаючи з другої сторінки (першою вважається титульна сторінка).

У роботі можуть бути додатки (один чи кілька) у вигляді таблиць, графіків, схем тощо. Усі додатки виносяться у кінець роботи, після списку літератури.

Структурні елементи курсової роботи - вступ, розділи, пункти, висновки у тексті відокремлюються. У кінці роботи наводиться список використаної літератури, який повинен включати не менше 15 джерел та оформлюватися відповідно до існуючих нормативів.

Загальні вимоги до технічного оформлення курсової роботи викладені у відповідних методичних вказівках, що діють в університеті.

Оформлена відповідним чином робота здається на кафедру. Секретар кафедри її реєструє та передає викладачеві. Граничний термін подачі курсової роботи установлюється кафедрою. Як правило, вона здається не пізніше як за два тижні до початку сесії. Кафедра також установлює і форму захисту курсової роботи студентом. Після захисту курсова робота передається на зберігання.

Критерії оцінки курсової роботи такі:

1. Правильне визначення питань, на яких необхідно зупинитися, щоб достатньо повно розкрити тему.
2. Логічно послідовність викладення питань.
3. Правильне викладення відповідей на поставлені питання, вміння робити висновки, узагальнення.
4. Відповідний підбір літературних джерел до теми, уміння використовувати статистичний та фактичний матеріал для обґрунтування різних залежностей та тенденцій.

7. Рекомендована література

1. Дикань В.Л. Стратегічне управління [Текст]: навч. посібник / В. Л. Дикань. - К.: Центр учбової літератури, 2013. — 272 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1226_84077770.pdf
2. Стратегічний менеджмент. [текст] навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. [М.П.Бутко, М.Ю.Дітковська, С.М.Задорожна та ін.] – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 376 с. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Butko_Mykola/Stratehichnyi_menedzhment.pdf
3. Гевко О. Б. Стратегічне управління: [Текст]: навч. посібник для студентів усіх форм навчання напряму 6.030601 «Менеджмент» / Гевко О.Б., Шведа Н.М. – Тернопіль, ФОП Паляниця В. – 2016. – 225 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_2006_22214057.pdf
4. Фаріон І. Д. Стратегічний аналіз: Навчальний посібник для студентів і аспірантів. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 635 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/656/1/%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7.pdf>
5. Бойчик І. М. Формування бізнес-моделі виробничо-торгівельного підприємства з урахуванням напрямів його стратегічного розвитку / І. М. Бойчик // Причорноморські економічні студії. - 2017. - Вип. 16. - С. 51-55. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2017_16_13.
6. Несен Л. М. Тактика реалізації стратегії блакитного океану через реінжиніринг бізнес-процесів / Л. М. Несен, О. П. Жгун, І. І. Околіта // Причорноморські економічні студії. - 2017. - Вип. 16. - С. 79-84. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2017_16_19.

7. Саух І. В. Структура інформаційного потенціалу підприємства в контексті проведення стратегічного аналізу / І. В. Саух // Бізнес Інформ. - 2017. - № 4. - С. 381-387. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_4_63.

8. Бараннік І. О. Формування аналітичного забезпечення розроблення стратегій розвитку та використання експортно-імпортного потенціалу підприємства / І. О. Бараннік // Бізнес Інформ. - 2017. - № 12. - С. 250-255. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_12_38.

9. Романенко О. О. Погляд на стратегічну платформу підприємства в контексті глобальної тенденції до створення бізнес-екосистем / О. О. Романенко // Бізнес Інформ. - 2017. - № 12. - С. 418-423. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_12_66.

10. Задорожна Л. М. Ситуаційний менеджмент в системі стратегічного і тактичного управління діяльністю підприємства / Л. М. Задорожна // Бізнес-навігатор. - 2017. - Вип. 3. - С. 35-38. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2017_3_8.

11. Ковінько О. М. Розробка системи оцінювання синергетичного ефекту маркетингової стратегії міжнародних конгломератних диверсифікованих агропромислових структур / О. М. Ковінько // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2017. - № 6(1). - С. 114-120. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2017_6\(1\)_23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2017_6(1)_23).

12. Зернова С. П. Кластеризація регіональної економіки в умовах децентралізації / С. П. Зернова, Д. М. Унтилова, О. М. Бондаренко // Бізнес Інформ. - 2018. - № 4. - С. 48-54. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_4_8.

13. Истории великих компаний и биографии бизнесменов. URL: <http://www.nelevex.com/2012/01/13/istorii-velikih-kompanij-i-biografii-biznesmenov/>

14. Великие названия, созданные непрофессионалами URL: <https://liberty.ua/library/creative/velykye-nazvaniya-sozdannye-neprofessionalamy>

15. Trevor, Jonathan. Is Anyone In Your Company Paying Attention to Strategic Alignment? January 12, 2018. URL: <https://hbr.org/2018/01/is-anyone-in-your-company-paying-attention-to-strategic-alignment>

16. Leinwand, Paul and Matthias Bäuml. 8 Tough Questions to Ask About Your Company's Strategy. November 29, 2017. URL: <https://hbr.org/2017/11/8-tough-questions-to-ask-about-your-companys-strategy>

Інформаційні ресурси

1. Інформаційні та звітні дані акціонерних товариств, представлені на сайті Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України (<https://smida.gov.ua/>).

2. Інформаційні та аналітичні матеріали Кабінету Міністрів України (<https://www.kmu.gov.ua/>)
3. Інформаційні та аналітичні матеріали Європейської бізнес асоціації (<https://eba.com.ua/>).
4. Ресурси Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського (www.nbu.gov.ua).
6. Податковий кодекс України, інші нормативні документи сайту Верховної ради України (<http://rada.gov.ua/>).
7. Матеріали Державної служби статистики України (www.ukrstat.gov.ua), в тому числі його регіональних відділень.
8. Матеріали Статистичної служби Європейського союзу (<http://ec.europa.eu/eurostat>).
9. Інформаційні та аналітичні матеріали Світового банку в Україні (<http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>)
10. Матеріали Міжнародного валютного фонду (<http://www.imf.org/external/index.htm>)
11. Портал «Journals.Ua» <https://journals.ua/>